

Kronik

Kulturkalender

Kulturkalenderen, der udkommer som del af *Diamanten*, giver et samlet overblik over sæsonens udstillinger, koncerter, foredrag og arrangementer. Det samme gør den elektroniske kulturkalender, som findes via adressen <www.kb.dk>.

Bøger og bibliotek

Det Kongelige Bibliotek/Den Sorte Diamant er udpeget som et af verdens mest moderne biblioteker

Det Kongelige Bibliotek hører til blandt verdens mest moderne. Det er den toneangivende organisation *Best College Online*, der står bag rankingen.

Det amerikanske overvågnings-site tager udgangspunkt i, at et bibliotek ikke længere blot er et støvet sted med en bibliotekar, der tysser på enhver mislyd. De moderne biblioteker er ofte en fusion af skarp arkitektur og moderne teknologi.

Listen over verdens 25 mest moderne biblioteker er således et eksempel på mødet mellem informations-management, design og web-teknologi.

Det Kongelige Bibliotek/Den Sorte Diamant fremhæves for at være moderne både ude og inde. *Best College Online* hæfter sig ved, at den udvendige arkitektoniske idé fastholdes indvendigt med åbne og legesyge passager. "Selvfølgelig er samlingerne omfattende med masser af online ressourcer, gamle manuskripter, et stort antal fotografier og

Bibliotheque Nationale de France, Francois-Mitterrand, blev åbnet i december 1996.

adgang til IT-ressourcer", skriver *Best College Online* i sin argumentation.

På listen findes iøvrigt bl.a. Bibliotheque Nationale de France, San Diego Public Library, Cleveland Public Library og Pace University Library.

Af de 25 udvalgte biblioteker er der fem, der alene udmærker sig ved sine digitale samlinger, heriblandt Library of Congress, USA og The British Library.

"These 25 libraries, demonstrate how libraries have become part of the cutting edge of information management, design and Web technology, and all of them can help you get some ideas on how to bring your library into the future," kan man læse på bestcollegesonline.com.

Fremtidens bibliotek indviet

Lys, luft og læsepladser, det er opskriften på fremtidens bibliotek. 10. september slog et nyt fakultetsbibliotek dørene op, da direktør Erland Kolding Nielsen, Det Kongelige Bibliotek, rektor for Københavns Universitet Ralf Hemmingsen og dekan Kirsten Refsing indviede det nye Humanistiske Fakultetsbibliotek på Amager.

"Selv om universitetsbiblioteket har en over 500 år lang historie,

Det humanistiske fakultetsbibliotek på Amager blev officielt taget i brug 10. september 2008. Fot. Det Kongelige Bibliotek.

hører det til sjældenhederne, at vi kan tage en helt ny universitetsbiblioteksbygning i brug. Faktisk er det kun fjerde gang på 350 år,” påpegede Erland Kolding Nielsen. Det nye bibliotek, der har 500 læsepladser, ligger ud til det centrale universitetstovr.

Det er Det Kongelige Bibliotek der er bygherre og driver biblioteket i regi af Københavns Universitets Biblioteks og Informationservice under ledelse af universitetsbibliotekar Michael Cotta-Schønberg.

Første etape af byggeriet, der indeholdt magasiner, blev tegnet af Dissing+Weitling og indviet i 1998. Anden etape, der skulle følge udbygningen af Københavns Universitets Søndre Campus, blev vedtaget i Folketingets Finansudvalg i 2005 og den nødvendige udvidelse kunne gå i gang.

“Man kan ikke tælle til biblio-

tek, men måske stove til det,” lød det drillende fra rektor Ralf Hemmingsen i en aktuel kommentar til den tendens i tiden, der vil kvantificere og måle al tings betydning. Han beskrev Humanioras kerneværdi som værende “en kritisk indre stemme, der forsøger at forstå, hvad samfundet gør og vil gøre”.

I det nye bibliotek er der lagt stor vægt på, at fremtidens studerende får gode arbejdsforhold. Udover de mange studiepladser, fordelt på flere etager, er der foretaget særlige undersøgelser i forhold til indeklima, akustik og lysforhold. Udover enkeltpladser og pladser til grupper indeholder biblioteket også et loungeområde.

I tilknytning til publikumsarealerne og de 70.000 bøger på åbne hylder indeholder biblioteket også klimastyrede magasiner til langtidsopbevaring af særligt følsomt materiale.

Kongelige portrætter på køl

Det er ikke kun film, men også fotografier der lægges på frost.

Det Kongelige Biblioteks 1,7 ton nitratfilm reddes af Det Danske Film-instituts nye magasin som er en kæmpe fryser langt ude i skoven.

Samlingen af nitratfilm indeholder blandt andet luftfotos af *Sylvest Jensen*, med optagelser fra hele landet i årene 1936 - 1950'erne (ca. 334.000 enheder), optagelser fra *Aftenbladet*, der ophørte i 1961, og indeholder mange motiver fra besættelsestiden, og en række kongelige portrætter fra hoffotograf *Elfelt*.

Cellulosenitrat som basemateriale til fotografiske negativer blev anvendt fra 1889 - 1950'erne, men brugen har vist sig problematisk på grund af indholdet af nitrogenoxid. Materialet vil altid afgive "gasser", og sammen med fugt i luften dannes der salpetersyre, som er skadelig for negativerne. De er så at sige "selvdestruktive", og afgangningen er yderst brandfarlig, da nedbrudt nitrat kan selvantænde ved +38°C.

Bibliotekets samlinger af nitratnegativer har indtil for nyligt været midlertidigt opbevaret i en kølecontainer ved + 2°C.

Størstedelen er nu ompakket i syre- og ligninfri æsker og lagt på frost.

Negativerne opbevares fremover tørt og ved -5°C. Kulden bremser nedbrydningen af filmene, så levetiden bliver væsentligt forlænget.

Det nye magasin, som er placeret i en bunker i Store Dyrehave ved Hillerød, blev indviet 12. juni 2008 af kulturminister Brian Mikkelsen.

I fremtiden vil man altså kunne gå søndagstur i skoven "ovenpå" den danske kulturarv.

Det Kongelige Bibliotek på nettet

Det Kongelige Bibliotek lancerer tidsskrift.dk

1. juni 2008 gik portalen *tidsskrift.dk* i luften. Hermed har Det Kongelige Bibliotek givet studerende, forskere og andre interesserede online adgang til en guldgrube af dansk digitaliseret faglitteratur fra de seneste 150 år – svarende omtrent til 40 hyldemeter trykte tidsskrifter inden for dansk samfundsvidenskabelig og humanistisk forskning.

Tidsskrift.dk giver i forhold til trykte udgaver langt bedre muligheder for at søge og gå på opdagelse i det store indhold af artikler. Der er fri adgang til at læse, downloade og udskrive bl.a. afhandlinger, artikler, anmeldelser, nekrologer, debatindlæg eller foreningsmeddelelser fra foreløbig ni tidsskrifter: *Geografisk Tidsskrift*, *Jyske Samlinger*, *Historisk Tidsskrift*, *Ledelse og Erhvervsøkonomi*, *Nationaløkonomisk Tidsskrift*, *Politica - Tidsskrift for Politisk Videnskab*, *Revue Romane*, *Scandinavian Political Studies* og *Fund og Forskning fra Det Kongelige Bibliotek*.

Biblioteket har med finansiering fra Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek stået for digitaliseringen af de ca. 240.000 sider med 24.500 artikler, anmeldelser, nekrologer m.v., der nu er tilgængelige via *tidsskrift.dk*.

"Lanceringen af *tidsskrift.dk* markerer en vigtig milepæl i arbejdet med at styrke formidlingen og tilgængeliggørelsen af dansk, videnskabeligt online indhold og indsatsen for at bevare dansk som forskningsprog. Dette er helt i tråd med visionen for Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek, hvor

Venstres Program

af 23de Marts 1872.

Grundloven i dens fulde Omfang er Folkets moralske Ret.

Vor Udvikling bør derfor fremmes i denne Grundlovs Land.

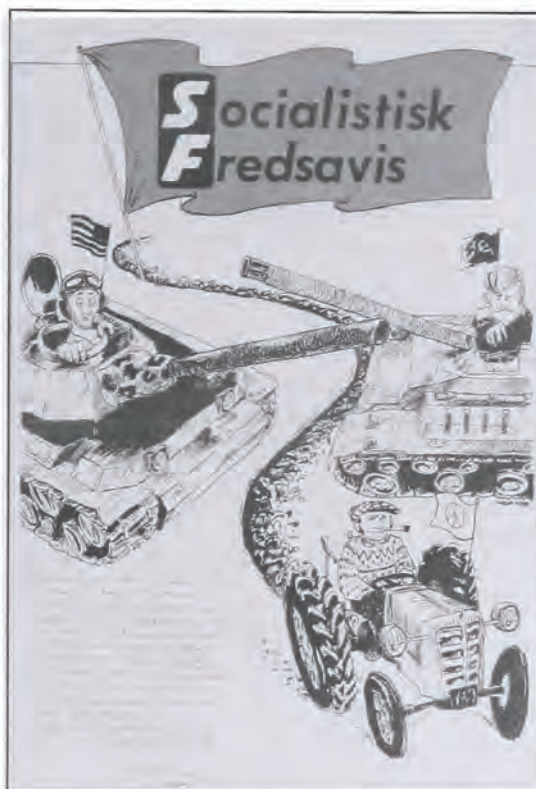
I Henseende til borgerlig og politisk Lighed og Frihed bør enhver stilles lige uden Hensyn til Stand og Formue.

• Ubegrundede Forrettigheder aflaffes; alle for en sund aandelig og materiel Udvikling hæmmende Baand løses.

En fornuftig Sparommelighed i Statshusholdningen gennemføres.

En ligeligere Fordeling af Skattebyrden søges opnaaet.

Af Hensyn til de ufornuende bør Tolden paa Livsforbrødenheder lattes; ligeledes bør Tolden

bestræbelsen er at sikre forskere, undervisere og studerende adgang til relevant information og vejledning af høj kvalitet. Ligeledes er jeg yderst tilfreds med den velvilje, som initiativet er blevet mødt med hos både forlag og forfattere. Det lover godt for det fremtidige samarbejde om digitalisering”, siger Bo Öhrström, vicedirektør i Styrelsen for Bibliotek og Medier og ansvarlig for Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek.

Portalen er under fortsat udvikling, og nyere materiale vil blive tilføjet efterhånden, som udgiverne giver adgang.

Partiprogrammer og partipolitiske skrifter 1872-2001 på nettet

Nu er det muligt at læse de politiske partiers programmer og se deres layout på nettet.

I Det Kongelige Biblioteks Småtrykssamling befinder sig en næsten

udtømmende samling programmer, pjecer og valgmateriale fra de politiske partier. Materialet er blevet skannet og bearbejdet til en brugervenlig præsentation på Det Kongelige Biblioteks websider (www.kb.dk). Ud over programmerne i fuld tekst er der en kort omtale af partierne, billeder af deres markante profiler samt henvisninger til relevant litteratur i Det Kongelige Biblioteks onlinekatalog REX. Det er tanken at fortsætte projektet med det nyeste materiale, og sitet vil løbende blive opdateret.

Med det foreliggende materiale vil det f.eks. være muligt at følge partiernes holdning til emner som EF, miljøpolitik, skattepolitik og de ændringer, der er sket i holdningerne undervejs.

Det skannede materiale kan ses på følgende adresse: <http://www.kb.dk/da/nb/materialer/smaatryk/polprog/index.html>

Henrik Pontoppidans korrespondance med brdr. Brandes nu online

I samtiden blev forfatteren Henrik Pontoppidan (1857-1943) betragtet som tilhørende Brandes-fløjen i den kulturkamp, som Georg Brandes satte i gang, og som broderen Edvard ihærdigt forsøgte at håndhæve. Det har senere vist sig at være en sandhed med betydelige modifikationer, bl.a. takket være offentliggørelsen af de breve, som Pontoppidan i øvrigt ikke ønskede offentliggjort, og som derfor først sent er kommet frem i offentligheden.

“De er en af de – desværre saare faa – Personligheder i Danmark med hvem jeg føler mig i Berøring”, skriver Georg Brandes til Henrik Pontoppidan i 1910, og forholdet mellem den senere nobelpristager og den verdensberømte kritiker var båret af respekt og gensidig ærbødighed. Men når Brandes i 1908 omtaler deres forhold som “et mangeaarigt, aldrig forstyrret venskabeligt Forhold”, er der – med Brandes-forskeren Jørgen Knudsens ord – tale om “skønmaleri”. Hertil var Pontoppidan for forbeholden og utilbøjelig til at blive indrullet i det moderne genembruds kompagni, og Brandes på sin side kunne kun vanskeligt glemme det portræt, som Pontoppidan gav af ham i skikkelse af Dr. Nathan i romanen *Lykke-Per*, der ikke var ubetinget positivt.

Forholdet mellem Pontoppidan og Edvard Brandes var mindre kompliceret, hvilket ikke mindst skyldtes den positive opmærksomhed og støtte, som Edvard Brandes fra første færd og vedvarende ydede forfatterskabet og Pontoppidan som person.

Om dette – og meget mere – kan man nu ved selvsyn læse i de mange breve mellem Henrik Pontoppidan og brdr. Brandes, der befinder sig i Det

Kongelige Bibliotek. En transskription af brevene findes på den meget anbefalelsesværdige Henrik Pontoppidan-portal.

En række værker fra Orientalisk og Judaistisk Afdeling er digitaliseret

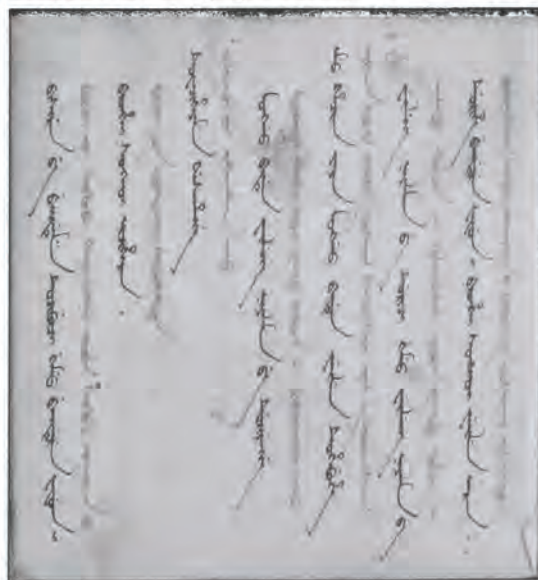
Det drejer sig om følgende:

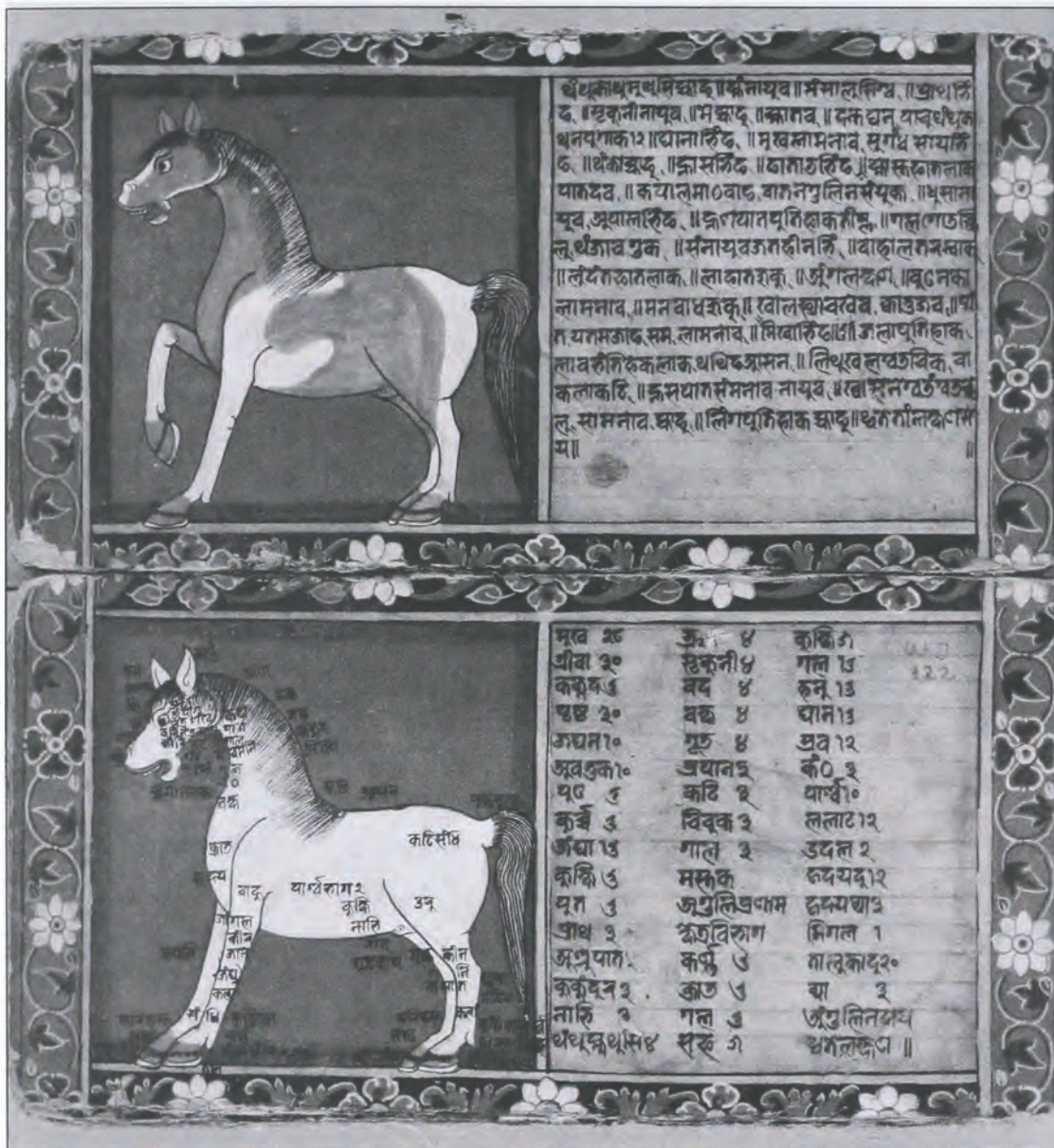
Mongolsk/kinesisk ordbogsværk med illustrationer i to bloktryksversioner.

En samling af *eventyr fra Tsakhar*, Det Indre Mongoliet, er nu komplet og kan ses på afdelingens hjemmeside for Centralasien. Disse eventyr har overlevet i århundreder gennem mundtlig overlevering. De blev nedskrevet i 18 bind i vinteren 1938/39 på foranledning af Kaare Grønbech, medlem af Den Anden Danske Centralasiatiske Ekspedition til det Indre Mongoliet, arrangeret af Det Kongelige Danske Geografiske Selskab.

Jiaqing xinyu nian xin chu duixiang Menggu zazhi, 1801. Nogle få sider mangler. Ordbogen indeholder kinesiske tegn, mongolsk og manchurisk translitteration.

Håndskrevet mongolsk lovværk fra Tsakhar, Indre Mongoliet (Det Kongelige Bibliotek).

Nepalesisk foldebog om heste. Den ledsagende tekst er på newari-sproget (et tibetansk-burmesisk sprog) skrevet med devanāgarī-skrift (Det Kongelige Bibliotek).

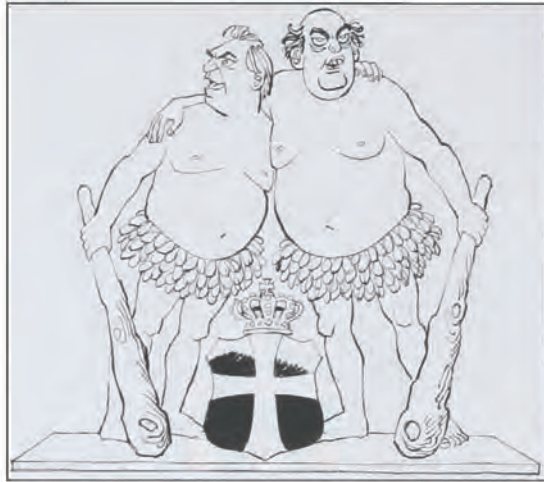
Xinchu duixiang Menggu zaxi
- *Man Han tongwen*, formodentlig fra 1880'erne. Denne version er trykt med nye blokke, der er i en ringere udførelse end dem, der er brugt i udgaven fra 1801.

Nepalesisk foldebog om heste.
Den ledsagende tekst er på newari-sproget (et tibetansk-burmesisk sprog) skrevet med devanāgarī-skrift.

Erhvervet i 1958/59 af Verner Jacobsen i Nepal.

Japansk bloktryk *Umi no sachi* ("Havets velsignelser"), trykt i 1776.

Antologi af digte med illustrationer af Katsuma Ryūsui. En af de tidligste eksempler på flerfarvetryk. Kanamajiri skrift (kanji (kinesiske tegn) og hiragana (japanske lydbogstaver)).

Bo Bojesen-tegning fra 1987. "Glistrup mener, at hvis man ikke kan tåle hans kraftudtryk i folketinget, kan man heller ikke have Preben Møller Hansen siddende herinde" (Det Kongelige Bibliotek).

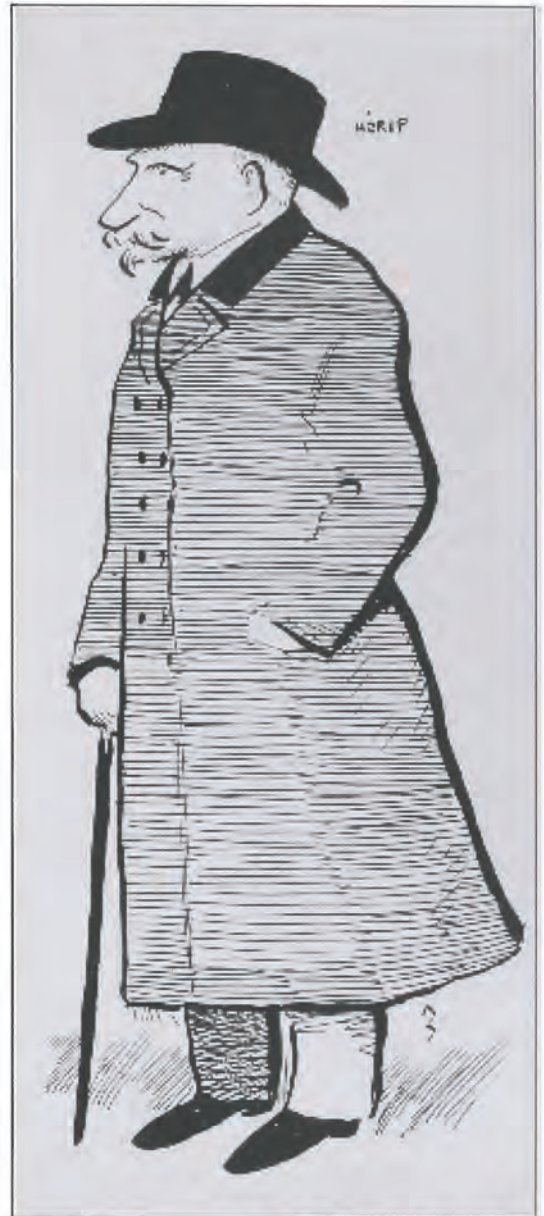
Udstillinger

Fra Folketinget

Folketinget har overdraget hele sin store og unikke samling af politiske karikaturtegninger til Det Kongelige Bibliotek og udstillingen *Fra Folketinget* er første resultat af samarbejdet mellem Folketinget og Det Kongelige Bibliotek.

I forbindelse med udstillingen *Danske statsministre i bladtegnernes satiriske streg*, der vistest indtil 25. oktober 2008, indlåntes tegninger fra bl.a. Folketinget. Og Folketinget besluttede i den forbindelse at overdrage hele sin store samling af politiske karikaturtegninger til Museet for Dansk Bladtegning i Det Kongelige Bibliotek.

Et led i samarbejdet er at digitalisere de politiske karikaturer, som så kan vises på begge institutioners hjemmesider. Fremover vil Folketinget vise skiftende udvalg af tegninger fra alle bibliotekets samlinger og på den måde blive et udstillingssaleri for biblioteket og for Museet for Dansk Bladtegning.

Viggo Hørup tegnet af Alfred Schmidt (Det Kongelige Bibliotek).

Siden oprettelsen i 1999 har Museet for Dansk Bladtegning arrangeret over 30 mindre udstillinger på Bladtegnergangen i Den sorte Diamant, og fire store udstillinger i skiftende udstillingssale i biblioteket. Indsamlingsarbejdet har resulteret i en samling, der i 2008 rundede de 200.000 enheder; de allerfleste stammer fra donationer.

Jacob A. Riis, Bandit's Roost, 1887 (Museum of the City of New York).

Jacob A. Riis

Ludere og lommetyve, fattigdom og beskidte baggårde. Det var hvad der mødte skibstømreren Jacob A. Riis, da han plaget af ulykkelig kærlighed udvandrede til New York i 1870. Efter en tid som vagabond fik han ansættelse som reporter. Drevet af trangen til at vise verden elendigheden i fattigkvarterene lærte han sig at fotografere og skabte et rystende dokument over skyggesiden af det moderne samfund. Riis' fotografier og artikler fik enorm betydning for det sociale reformarbejde, og han regnes i dag for én af fotografiets allerstørste skikkelser, det sociale dokumentarfotografis fader. Han engagerede sig dybt i sociale problemstillinger, og hans artikler og billeder førte

Jacob A. Riis, In the Tenderloin, 1892 (Museum of the City of New York).

til vidtgående reformer og gjorde ham til fotohistoriens største dansker.

I den hidtil mest ambitiøse udstilling om Jacob A. Riis viste Det Nationale Fotomuseum for første gang uden for USA originale fotografier af Riis.

Udstillingen satte igennem en række interaktive installationer Riis' værk ind i en nutidig kontekst. Udstillingen er baseret på ny forskning fra Det Kongelige Bibliotek.

Det Nationale Fotomuseum,
24. oktober 2008 - 24. januar 2009.

Kunstnerens skitsebøger

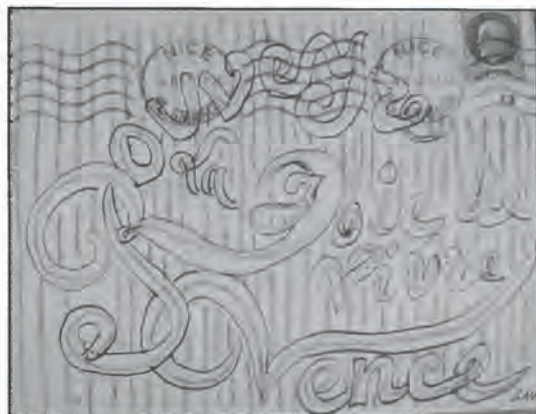
Everything you can think of is true - the dish ran away with the spoon

Skitser og skitsebøger fra 1700-tallet til det 20. århundrede, fra det kendte til det ukendte og fra det sublime til det interessante. I december åbnede Det Kongelige Bibliotek *Everything you can think of is true* - en stor skitsebogsudstilling iscenesat af den internationalt anerkendte multikunstner Robert Wilson.

I skitserne og skitsebøgerne møder vi det umiddelbare udkast, øjeblikkets inspiration omsat i billedmæssig form, uden tanke for, eller netop med tanke for senere bearbejdelse og fuldendelse - et intimt indblik i den kunstneriske skabelsesproces.

Med Robert Wilsons kunstneriske greb kom udstillingen ikke blot til at vise et bredt udvalg af spektakulære skitsebøger fra billedkunstnere, forfattere og arkitekter. Udstillingen selv blev også et kunstværk.

Med udgangspunkt i skitsebøgernes verden af grænseløse potentialer og legende uforpligtethed skabte Robert Wilson en forunderlig installation inspireret af det skæve, smukke og barnlige fra "Alice i Eventyrland" - fiktiv, helt åben og fuld af muligheder.

En af den franske maler Henri Matisse' smukt dekorerede kuverter (Det Kongelige Bibliotek).

Udstillingen og Wilsons arbejde er gjort mulig med omfattende støtte fra Nordea Fonden.

Søjlesalen, 1. december 2008
- 4. april 2009.

Dronningesalsmontrerne

Moderne bogbindskunst

Over sommeren vistes en udstilling med titlen *Moderne bogbindskunst*. De udstillede bogbind, der er indkøbt til Boghistoriske Samlinger gennem de senere år, viste fremragende eksempler på udenlandske bogbindere - herunder Paul Bonet og Thérèse Moncey fra Frankrig - men også danske bogbindere som Preben Bech, Per Svendsen og Ole Lundberg var repræsenteret.

Mao og Kina

Orientalisk Samling har siden 1980'erne indsamlet politiske plakater fra Kina og effekter relateret til kinesisk bog- og skrivekunst. Senest er erhvervet ikke mindre end 160 Mao-emblemer. De nyerhvervede emblemer passer fint ind i Orientalisk Samlings effektsamling, som dokumenterer Kulturrevolutionsperiodens vægt på revolutionært politisk virke.

Alle genstandene kunne ses

under de olympiske lege og indtil 4. september 2008.

Filantropiske smuler (Frit efter Søren Kierkegaard)

I midten af 1800-tallet opstod der i Danmark en mangfoldighed af private filantropiske foreninger, hjem og andre hjælpeforanstaltninger, der kunne supplere den utilstrækkelige offentlige støtte.

Selv i dag med den langt mere finmaskede offentlige forsyning, er der stadig brug for privat velgørenhed. Fokus var lagt på materiale fra perioden 1850 - 1950.

September 2008.

Per Nørgård-manuskripter

I oktober 2008 vistes en udstilling med udvalgte af Per Nørgårds manuskripter gennem årene, fra den første strygekvarter i 1951 til den nyeste *Lygtemændene tager til byen*, samt eksempler på komponistens filosofiske, astrologiske og analytiske skrifter.

Anledningen var, at komponisten Per Nørgård 3. oktober 2008 modtog en rekordstor musikpris på en million kr. fra Beckett-Fonden. Hædersprisen, der gives til Per Nørgård for hans livsværk, er den største musikpris, der er givet til en dansker.

Foredragsrække

Efterårets tema i Diamanten: Storbyvirkelighed

Hvordan fornyer en storby sig selv og bliver et dynamisk og kreativt centrum? Efterårets foredragsrække lagde et historisk perspektiv på en række innovative

storbyer over en periode på 3.000 år.

Der blev foretaget fem nedslag i bysamfundet for at undersøge, hvad der bragte fem centrale europæiske byer frem mod deres guldalder.

Athen i antikken

torsdag 4. september 2008

I Athen opstod der omkring år 500-400 f.v.t. en eksplosion af kreativitet inden for filosofi, videnskab, kunst, arkitektur, lyrik, drama og retorik. Athen ændrede sig fra at være et aristokratisk regime til at blive et demokrati med voksende handel. Byen tiltrak talenter fra hele verden og blev verdens første metropol.

Ved Barbara Læssøe Stephensen, retoriker, kommunikationschef, GI.

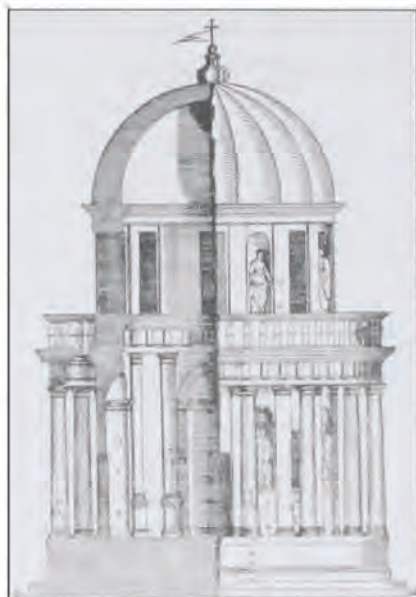
Strand og Christian Høgel, adjunkt, ph.d., Syddansk Universitetscenter.

Rom i renæssancen

tirsdag 16. september 2008

Idealer om håndværk og kunstformer fra det gamle Grækenland inspirerer byens kunstnere, der får en helt ny betydning. Kunstneren betragtes ikke længere som håndværker, men som en slags Gud i sin skaberrolle. Peterskirken med dens overmenneskelige skala markerede Roms indmarch i arkitekturarenaen.

Foredraget kom rundt om nogle af aspekterne i det brede intellektuelle,

Andrea Palladio, tråsnit fra Quattro Libri dell' Architettura 1570 af Donato Bramantes Tempietto.

filosofiske kunstneriske og politiske liv, som var med til at nære kreativiteten i 1400-1500-tallet.

Ved forfatteren, Thomas Harder, cand.mag., adjungeret professor ved CBS og Hans Scheving, medlem af censorkorpset på Kunstakademiets Arkitektskole.

Shakespeares London

mandag 20. oktober 2008

Dramaet fik enorm betydning i Elizabeth den Førstes regeringstid. Det var selvfølgelig først og fremmest William Shakespeares teater, men også hans forgængere og mange efterfølgere i dramatikken, som *London Bridge*. Stik fra 1616 af Claes Van Visscher.

var med til at sætte skub i engelsk kultur i årene 1570-1620.

London udviklede sig til en entreprenant, kreativ og global storby. Spændvidden i det elizabethanske drama blev illustreret med uddrag fra Shakespeare-filmatiseringer.

Ved lektor, dr.phil. Lars Kaaber.

Paris fin de siècle

onsdag 29. oktober 2008

I årene 1870-1910 blev Paris kunstens absolutte verdensmetropol. Den franske hovedstad var byen, hvor radikale idéer i kunst, litteratur, teater og arkitektur udsprang. Avantgardens hovedstad tiltrak talent fra hele verden.

Eiffeltårnet og dele af Paris fotograferet fra ballon. Fotograf: Alphonse Liébert (1826-1913 eller 14).

Det kan synes paradoksalt, at Paris' kunstneriske og intellektuelle elite hengav sig til et dybt pessimistisk syn på mennesket og fremtiden, på et tidspunkt hvor industrialiseringen og arkitekturen i øvrigt befandt sig på et absolut højdepunkt. Fin de siècle-kulturen i Paris blev et billede på selve tidsåndens skizofreni.

Ved Bjørn Bredal, redaktionschef på *Politiken* og Carsten Thau, professor, Kunstakademiets Arkitektskole.

Musikverein i Wien omkring år 1898.

Wien - musikkens centrum

tirsdag 18. november 2008

Wien har lagt navn til både wienerklassikeren med Haydn, Mozart, Beethoven omkring år 1800 og anden wienerkole med Schönberg, Berg og Webern i starten af 1900-tallet.

Men også Schubert, Brahms, Bruckner, Mahler, Hugo Wolf og valse-dynastiet Strauss var knyttet til byen. Komponisterne nød godt af kejserhoffet og et borgerskab, der skabte økonomisk fundament for Wieneroperaen, Musikverein og Wiener Philharmonikerne. Med nedslag omkring år 1800 og 1900 belystes det ekstraordinære musikalske centrum i byen An der schönen, blauen Donau.

Ved førstebibliotekar Niels Krabbe, Det Kongelige Bibliotek og Jens Brincker, universitetslektor.

Foredrag og debat

Hærværk som live drama-dokumentar

mandag 15. september 2008

Hvis klassikerne inden for litteraturen har hjemme et sted, er det på Det Kongelige Bibliotek, – hvor ånden fra de store kunst-

nerer er så tilstedeværende, at det næsten er som om, de går igen i de gamle magasiner. Her genopstod de store ånder fra kulissen live sammen med deres kolleger, deres omverden, deres forlæggere, børn etc. i en blanding af interview, readings og konkrete scener. Det Kongelige Bibliotek skabte i samarbejde med Contamondo Teater dramadokumentar på scenen! Under Golden Days-festivalen kunne man derfor komme helt ind under huden på Ole Jastrau fra Tom Kristensens *Hærværk* og følge hans turbulente nedtur i den Københavnske underverden.

De medvirkende i Hærværk: Michael Moritzen, Gerz Feigenberg, Anette Støvelbæk og Bjarne Henriksen. Fot. Det Kongelige Bibliotek.

Et København, hvor kulturkampen og udviklingen til storby igennem Tom Kristensens optik ses i en dekadent tilbedelse af elendigheden, centreret om Rådhuspladsen i flakkende tableauer domineret af alkohol, jazz og erotik. En københavnsk lilleverden i et uvirkeligt natteunivers indhyllet i blålige tobakståger på 'Bar des Artistes'.

Jens Smærup Sørensen – Mærkedage

Fra bondekultur til storbycivilisation

tirsdag 30. september 2008

Få danskere skal mere end et par generationer tilbage, før de fleste i deres familie var beskæftiget med landbrug.

Jens Smærup Sørensens seneste roman *Mærkedage*, som handler om det gamle bondesamfund og dets endelige sammenbrud, har derfor begejstret og betaget danske læsere og anmeldere.

Bogen har modtaget De Gyldne Laurbær og blev nomineret til Nordisk Råds Litteraturpris.

I løbet af få år forsvandt en tusind år gammel kultur – båret af slægtsfølelse, autoritetstro, selvopofrelse og

nøjsomhed i en moderne, global civilisation, hvor personlig frihed, individuel udvikling, én på opleveren i form af rejser, forbrug m.m. er blevet målestok for livskvalitet.

Jens Smærup Sørensen, som boede et lille årti i Luxembourg, og nu på Mors, fortalte om sin roman, og hvorfor han mener, at vi alle i dag lever i en storbyvirkelighed.

Peter Øvig Knudsen og Per Larsen
onsdag 5. november 2008

Hvordan kunne Blekingegadebanden vokse frem i København? Og hvordan forholder medierne, politikerne og historikerne sig til terrorfænomenet i dag?

Ved forfatteren Peter Øvig Knudsen og chefpolitiinspektør Per Larsen.

Janne Teller

mandag 10. november 2008

Hvor går grænsen mellem kunst og virkelighed – eller kunstnerisk ytringsfrihed og kunstnerisk ansvar? Janne Teller fortalte om sin seneste roman *Kom*, som er en etisk og eksistentiel roman om, hvor vidt vi selv kan vælge hvem vi er.

Friby

tirsdag 11. november 2008

I Diamanten kunne man under litteraturfestivalen *København Læser* møde en fribyforfatter fra Stockholm, Faraj Bayrakdar. Han var digter med flere udgivelser bag sig og skrev artikler til et kritisk tidsskrift, da han i 1987 blev fængslet, mistænkt for at have tilknytning til det forbudte kommunistparti. Efter 14 års fængsel med tortur og isolation er Faraj Bayrakdar nu i ly i Stockholm.

Ved arrangementet kunne man desuden opleve Fuad Rifka, der er anerkendt i hele den arabiske verden som moderne digter og som reformator af den klassiske arabiske poesi. Rifka bor i dag i Beirut.

Ekspert i islamisk og arabisk historie, lektor Jørgen Bæk Simonsen, var ordstyrer.

Poul Henningsen

– hans tid og hans by

tirsdag 25. november 2008

Det Ny Tonefilmsorkester med sangere, kapelmester Jakob Faurholt, professor og debattør Hans Hertel, kulturjournalist Helle Solvang.

En aften om Poul Henningsen, fortalt gennem levende musik, billeder, film- og lydclip. Multiforedraget kastede lys over 1920'erne

og 30'ernes kultur- og åndsliv og PHs visioner for arkitektur og design – ikke mindst visionerne for hovedstaden, som han

udfolder i *Drømmenes København*.

Helle Solvang og Hans Hertel kædede det sammen med finurlige og underholdende anekdoter, og Det Ny Tonefilmsorkester bød på musik fra tonefilmens guldalder; bl.a. PHs populære viser som *Byens Lys* og *Ta og kys det hele fra mig*, fortolket af orkestrets refrainsangere.

International forfatterscene

er et nyt forum for litterære samtaler, hvis udgangspunkt er de internationale forfatters aktuelle værker, men som også knytter an til andre kunstneriske genrer og til verden uden for Danmarks grænser.

Alaa al-Aswany

mandag 22. september 2008

“*Yacobians Hus* er en roman, som ingen elsker af romaner ville kunne lægge fra sig uden at elske romaner endnu højere”.

Sådan skrev *Politikens* anmelder om Alaa al-Aswanys bog – som er en af de mest læste i Mellemøsten overhovedet. Aswany er et fænomen i moderne arabisk litteratur – han er ganske enkelt den mest succesfulde forfatter nogensinde. En succes der måske kan forklares med, at han tør bryde tabuer og konsekvent behandler nogle af de store no-go områder i arabisk kultur: politik, religion og sex.

I den engelske avis *The Guardian* har Alaa al-Aswany udtalt:

“Som arabisk forfatter, der lever i et arabisk land, har vi pligt til at kæmpe for demokrati. Diktatur er hovedproblemet i den arabiske verden, og jeg kan ikke komme i tanke om en eneste forfatter, som ikke bekymrer sig om, hvad der sker i vedkommendes eget land. Som en forfatter, der er oversat til 21 ikke-arabiske

Alaa al-Aswany signerede bøger i Diamantboghandelen efter arrangementet. Fot. Det Kongelige Bibliotek.

sprog og som har læsere over alt i verden, føler jeg et stort ansvar”.

Det egyptiske verdensnavn kom til International Forfatterscene til en samtale med professor, dr.phil. Jakob Skovgaard Petersen, hvor Aswany dels fortalte om sin sprudlende bestsellerroman, men også om sin nyeste roman, *Chicago*, som netop udkom på dansk på selve dagen.

Arrangementet var skabt i samarbejde med forlaget Hr. Ferdinand.

Julia Franck – en stjerne i Berlin

tirsdag 23. september 2008

Julia Franck ligger i toppen af bestsellerlisterne i Tyskland, Østrig og Schweiz og er med sin anden roman *Middagsfruen* sidste års vinder af Deutscher Buchpreis, der uddeles for årets bedste tysksprogede roman.

Romanen sammenfatter det 20. århundredes tyske historie i én kvindes livsskæbne: Helenes far vender tilbage fra 1. verdenskrig som et døende vrage, og hendes jødiske mor flygter ind i vanviddet. Under 2. verdenskrig træffer Helene selv en uhyrlig beslutning. Hun efterlader sin syvårige søn på en banegård og kommer

Julia Franck på scenen i Dronningesalen. Fot. Det Kongelige Bibliotek.

aldrig tilbage.

Julia Franck er født i det tidligere DDR og debuterede under stor opmærksomhed med *Der neue Koch* i 1997. Siden fulgte tre bøger, hvoraf romanen *Lejrbål* udkom på dansk i 2004. *Middagsfruen* udkom på dansk i september på forlaget Athene.

Julie Franck var i samtale med Marc-Cristoph Wagner, der bor i København, hvor han arbejder som journalist for tysk radio og tv.

Einar Már Guðmundsson

onsdag 8. oktober 2008

I 1995 modtog islandske Einar Már Guðmundsson Nordisk Råds Litteraturpris for romanen *Universets engle*.

I oktober 2008 udkom en ny roman, *Sindets tremmer*, der handler om

to alkoholikere, der slås med livet, kærligheden og misbruget. Bogen centrerer om en forbryder og en kendt forfatter, der har det til fælles, at de er misbrugere af rusmidler.

Forbindelsen

mellem de to etableres på et møde hos Anonyme Alkoholikere. Einar Thor overdrager sin korrespondance med kæresten Eva til Einar Már. Det fører til, at forfatteren dels giver sig til at genfortælle kærlighedshistorien mellem de to narkomaner, Eva og Einar Thor, dels kaster en række tilbageblik på sin egen litterære karriere med alkoholen som fast følgesvend.

Det er med udgangspunkt i denne dybt personlige historie, at publikum oplevede den store islandske forfatter i en samtale med forfatteren, mag.art. Thomas Thurah.

Kristín Marja Baldursdóttir – kunsten eller kærligheden?

onsdag 12. november 2008

Den islandske forfatter Kristín Marja Baldursdóttir kunne opleves til en aften om det svære valg mellem kunsten og kærligheden.

Karitas – uden titel er historien om frigørelsen, om kærligheden, om at vende tilbage til familien og rejse bort fra den igen – og tilbage til alt det, hun sådan set for længst har gjort op med, nu med kunstnerisk succes i bagagen og endelig langt om længe modet og styrken til på sin livsaften at genoptage samlivet med sin elskede Sigmar.

Kristín Marja Baldursdóttir er født 1949, er journalist og forfatter, bosat i Reykjavik. *Karitas – uden titel* var nomineret til Nordisk Råds Litteraturpris 2006. På dansk er også udkommet romanen *Mågelatter* i 2001.

Arrangeret i samarbejde med Gyldendal.

Liza Marklund

lørdag 15. november 2008

Et af svensk litteraturs største navne lige nu, Liza Marklund, fortalte i en samtale med Martin Breum om bl.a. romanen *En plads i solen*, der netop er udkommet på dansk.

Romanen er den ottende i serien om Annika Bengtzon, der er nået ud til mere end 100 lande.

Samtalen kredsede om motiverne bag forfatter-skabet: Hvorfor blev Liza Marklund forfatter?

Hvorfor udspiller hendes historier sig næsten altid i spændingsfeltet mellem et hårdt kriminelt miljø og familielivet? Hvad mener hun selv om betegnelsen "krimi-dronning", som hun ofte har fået hæftet på sig?

Arrangementet var skabt i samarbejde med Rosinante og BogForum.

Musik

Dobbeltkoncert

Asta Nielsen: Towards The Light & Ginman/ Jimmy Jørgensen

lørdag 5. juli 2008

Kasper Tranberg, kornet; Mads Hyhne, basun; Jonas Struck, guitar; Peter Ole Jørgensen, trommer, slagtøj.

Stumfilmsdivaen Asta Nielsen kunne opleves i en af sine bedste præstationer i filmen *Towards The Light (Mod lyset)* fra 1919 – her med nykomponeret musik af Jonas Struck. Mens *Towards The Light* vistes

på lærredet, førte bandet os gennem forløbet med en musik, der mixer surf-jazz, rock, psychedelia og sci-fi improvisationer.

Ginman/ Jimmy Jørgensen

Lennart Ginman, bas og laptop; Jimmy Jørgensen, vokal; Casper Øbro, visuals; Lis Wessberg, basun; Magrethe Björklund, steelguitar; Jeppe Gram, trommer.

Inspireret af 90'ernes trip-hop scene, film noir, storbyens lyde og billedskabende sekvenser havde Lennart Ginman skabt et helt eget koncept med et let jazzet udtryk og med stærke solister på scenen, bl.a. rock- og popsangeren Jimmy Jørgensen.

Arr: Copenhagen Jazz Festival i samarbejde med Det Kongelige Bibliotek.

Hitchcock filmkoncert med Carsten Dahl og Ensemble MidtVest

Jazz og stumfilm

tirsdag 8. juli 2008

Medvirkende: Ensemble MidtVest; Jesper Zeuthen og Christina Dahl, saxofon; Carsten Dahl, klaver; Daniel Franck, bas; Stefan Pasborg, trommer.

Ensemble MidtVest ynder at spille klassisk musik uden for de vante rammer. Jazzpianisten og komponisten Carsten Dahl havde til denne koncert komponeret et originalt partitur til Alfred Hitchcocks bedste stumfilm, *The Manxman* fra 1929.

Soundtracket blev opført live ved denne koncert af Carsten Dahl sammen med en håndfuld af hans favoritmusikere samt den 9-mands store klassiske gruppe Ensemble MidtVest.

Arr: Copenhagen Jazz Festival i samarbejde med Det Kongelige Bibliotek.

Korfestival i Diamanten Verdenskorsymposium 2008

I juli fandt det ottende verdenskorsym-

posium sted i København. Symposierne er den internationale korverdens vigtigste forum for udveksling af erfaringer, og det var første gang symposiet fandt sted i et nordisk land. Korene kommer fra alle verdensdele, og de repræsenterer alle genrer inden for musikken.

Symposiet bød hver dag på fem-seks offentlige koncerter rundt omkring i København, og i Den Sorte Diamant kunne man opleve fire koncerter med syv kor fra så forskellige steder som Rumænien, Sverige og Sydafrika:

Vokalgruppen Rajaton (Finland)

søndag 20. juli 2008

Dobbeltkoncert:

Kingsway (Sydafrika)

og Mikrokosmos (Frankrig)

mandag 21. juli 2008

Dobbeltkoncert:

Det rumænske Radiokor og vokalgruppen Rajaton (Finland)

tirsdag 22. juli 2008

Dobbeltkoncert:

Lunds Studentsångforening (Sverige) og Vokal Nord (Norge)

fredag 25. juli 2008

Operaintroduktion

Richard Strauss: Rosenkavalieren

mandag 25. august 2008

Operadramaturg Henrik Engelbrecht fortalte om Det Kongelige Teaters opsætning af Richard Strauss' virtuose og charmerende wienerkomedie *Rosenkavalieren*, der havde premiere 6. september 2008.

Nikolaj Znaider & DiamantEnsemblet

tirsdag 2. september 2008

Nikolaj Znaider, violin; Erik Heide, violin; Max Artved, obo. Ensemblegæster: Jakob Lorentzen, cembalo og Dóra Seres, fløjte
Præsentation: Niels Krabbe.

Da Nikolaj Znaider som 16-årig vandt Den Internationale Carl Nielsen Violinkonkurrence, var der ingen tvivl: Her var et kæmpe talent! Fem år senere vandt han en af det internationale musiklivs mest prestigefyldte konkurrencer, nemlig Dronning Elizabeth Konkurrencen i Bruxelles. Vejen fra stortalent til verdensstjerne var gjort, og siden har Znaider begavet publikum over hele verden med sit spil.

Nikolaj Znaider åbnede

DiamantEnsemblets sæson 2008-09. Han kunne opleves sammen med DiamantEnsemblets primarius Erik Heide i J.S. Bachs koncert for to violiner (BWV 1043) og med Diamantensemblets leder Max Artved i dobbeltkoncerten for obo og violin (BWV 1060).

Program: W.A. Mozart: Divertimento, d-dur, for strygekvintet, KV 593; J.S. Bach: Dobbeltkoncert, c-mol, for obo og violin, BWV 1060; W.A. Mozart: Serenade, c-mol, i version for blæserkvintet, KV 388; J.S. Bach: Dobbeltkoncert, d-mol, for to violiner, BWV 1043.

Sponsorer: Siemens A/S, Oticon Fonden, Knud Højgaards Fond.

Gæstespil

La Scala Operaens Kammerorkester

fredag 19. september 2008

Den legendariske La Scala Opera skal man stadig til Milano for at opleve, her var der mulighed for at høre operahusets kammerorkester, I Cameristi della Scala.

Programmet bestod af Vivaldis *De fire årstider* – fire udødelige violinkoncerter, der her blev opført med den

argentinske komponist Astor Piazzollas bud på årstiderne. Piazzollas fire kompositioner *Cuatro Estaciones Porteñas* blev til i perioden 1964-1970 og afspejler årstiderne i Buenos Aires.

Vivaldi: Foråret

Piazzolla: Verano porteño

Vivaldi: Sommeren

Piazzolla: Otoño porteño

Vivaldi: Efteråret

Piazzolla: Invierno porteño

Vivaldi: Vinteren

Piazzolla: Primavera porteña

Arr.: Det Italienske Kulturinstitut og Milano Kommune i samarbejde med Det Kongelige Bibliotek.

Operaintroduktion

Händel: Partenope

mandag 22. september 2008

Verdens førende kontratenor Andreas Scholl vendte tilbage til Det Kongelige Teater i rollen som Arsace i Händels opera *Partenope*. Operaen er beretningen om Rosmira, der klæder sig ud som mand for at genvinde sin utro ægtemand fra dronning Partenope.

Operadramaturg Henrik Engelbrecht fortalte om Det Kongelige Teaters stjernebesatte opsætning af Händels opera *Partenope*, med premiere 4. oktober 2008.

Metropolis - stumfilmskoncert med Carsten Dahl og Ensemble MidtVest

lørdag 27. september 2008

Tina Kiberg, sopran; Carsten Dahl, klaver. MidtVest Pigeor; Ensemble MidtVest. Fritz Langs monumentale film *Metropolis* fra 1926 er historien om en forlystelsessyg overklasse, der skamløst udnytter de arbejdere, som holder gang i deres overfladiske liv. Indtil arbejderne rejser sig mod undertrykkelsen! Den imponerende og

samtidig frygtindgydende "hjertermaskine" og alle de mange andre højteknologiske apparater, man kan se i filmen, kunne opleves, da den gale opfinder Rotwang pustede liv i sit kunstige menneske.

Filmene har været en uudtømmelig kilde for musikalsk inspiration, således også for Carsten Dahl og Ensemble MidtVest, som søgte tilbage til stumfilmens ungdomsår, hvor musikken tit bare blev improviseret under forestillingen.

Man kunne se og høre en af landets førende jazzmusikere i samspil med Ensemble MidtVests klassiske instrumentalister som biograforkester for en af verdens mest beundrede stumfilmklassikere.

Herman D. Koppel 100 år

lørdag 4. oktober 2008

Næsten uanset hvor i dansk musikliv man har haft sin gang i de sidste mange år, har man kunne møde en kunstner med efternavnet Koppel.

I samarbejde med barnebarnet Benjamin Koppel og sønnen Anders Koppel åbnede Det Kongelige Bibliotek dørene til en eftermiddag i Herman D. Koppels navn.

Eftermiddagen begyndte med en koncert med to af Herman D. Koppels kammermusikværker, Klaverkvintet (1954) og sekstetten for blæsere og klaver (1942).

Derefter interviewede Jakob Levinsen, litteraturredaktør på *Jyllands-Posten*, Benjamin og Anders Koppel.

Senere lød startskuddet til et festfyrværkeri af musik samlet og skabt af Benjamin Koppel. Musikken var en aktuell kommentar til nogle af Herman D. Koppels værker. Der blev lagt vægt på improvisation og lydhørt sammenspil mellem et til lejligheden sammensat ensemble

bestående af saxofon, cembalo, hammond-orgel, harpe, klaver, slagtøj, strengeinstrumentet rubab, trommer, cello, violin, cello, sangerinder, 1. generations synthesizeren theremin og meget mere.

Internationalt gæstespil

The King's Singers

tirsdag 7. oktober 2008

The King's Singers synger alt fra middelaldersange til James Taylor – og for dem er det en lige så stor udfordring at synge en renæssancemadrigal som en popballade.

Koncerten begyndte med en række sange af nogle af Englands brillante renæssancekomponister: Thomas Morley (Now is the Month of Maying), Thomas Weelkes og William Byrd, der fulgtes af et par franske madrigaler.

Senere var der mere engelsk og fransk musik – af komponisterne Edward Elgar og Camille Saint-Saëns. Og så sluttede The King's Singers af med et uddrag fra deres nye cd-udspil *Simple Gifts*, der indeholder både traditionelle engelske folkesange og nyere sange af bl.a. Paul Simon, Crosby, Stills og Nash samt James Taylor.

Koncerten var arrangeret af Det Kongelige Bibliotek og Øresundsfestivalen Music Around.

Bo Skovhus & DiamantEnsemblet

tirsdag 21. oktober 2008

Bo Skovhus, baryton; Christina Bjørkøe, klaver; Bjarke Mogensen, akkordeon; David Hildebrandt, slagtøj.

Ensemblegæster: Ulla Müllmann, fløjte; Dimitri Golovanov, bratsch.

Præsentation: Valdemar Lønsted

En af de mest feterede sangere på Wiener Statsopera kommer fra Ikast – navnet er Bo Skovhus. Han er en meget efter-

spurgt opera- og koncertsanger. Som det sidste kunne han opleves med DiamantEnsemblet – i Mahlers *Lieder eines fahrenden Gesellen*. Normalt hører man disse smertefulde Mahler-sange med et stort symfoniorkester, men komponisten Arnold Schönberg lavede en version for kammerorkester; den gjorde det muligt for DiamantEnsemblet – med en lille udvidelse – at programsætte dette stærke stykke musik. Koncerten begyndte også med Mahler, nemlig et af komponistens få kammermusikværker, en enkeltstående sats for klaverkvartet. Det er også Schönbergs fortjeneste, at DiamantEnsemblet – igen med en mindre udvidelse – kunne programsætte Max Regers *Eine romantische Suite*, der fra Regers hånd er skrevet for stort orkester.

Sponsorer: Siemens A/S, Oticon Fonden, Knud Højgaards Fond. Mediepartner: DR P2.

Pianister i Diamanten:

Alexandre Tharaud

lørdag 1. november 2008

Musik af Couperin og Chopin

Hvordan kommer man videre fra den romantiske virtuos' trylleverden? Det har den franske pianist Alexandre Tharaud (f. 1968) sat sig for at finde ud af.

Han finder klavertechniske paralleller mellem barokkomponisterne Bach og Couperin – og romantikeren Chopin. Alexandre Tharaud forfølger disse opdagelser meget konsekvent i sin udførelse af Chopins musik; han så at sige uddamper parfumen i de mere sentimentale stykker og spiller dem, som de står noteret, med lidt plus og minus i tempoet.

Ved koncerten spillede denne meget interessante franske pianist netop Couperin og Chopin. Og har man først

hørt Alexandre Tharauds indspilning af begge komponister (Harmonia Mundi), er det svært ikke at blive nysgerrig og få lyst til at opleve ham live.

Euphonia Strygekvartet

mandag 10. november 2008

Euphonia Strygekvartet: Eva Bindere og Andrejs Golikovs, violin; Daniil Grishin, bratsch; Peteris Chirkshis, cello.

Euphonia Strygekvartet er blandt de førende ensembler i den yngre generation i den baltiske region. De fire strygere kommer da også fra stjerneviolinisten Gidon Kremers superorkester KREMERata Baltica, og siden musikerne stiftede kvartetten i 2004, har de haft Gidon Kremer som deres mentor.

Kvartetens repertoire spænder fra centrale klassiske værker til musik af nulevende komponister som Alfred Schnittke, Sofia Gubajdulina, Giya Kancheli og Peteris Vasks. Sidstnævnte komponist var bl.a. på programmet med kvartetten *Summer Times* fra 1984. Kvartetten udvidede sit repertoire med Carl Nielsens Strygekvartet nr. 1, op. 5 i f-mol. Koncerten sluttede med en anden f-molkvartet, Beethovens opus 95.

Arr.: Letlands Ambassade i samarbejde med Det Kongelige Bibliotek.

DiamantEnsemblet!

tirsdag 11. november 2008

Ensemblegæster: Ulla Miilmann, fløjte. Ida Grøn, bratsch. Henrik Dam Thomsen og Kim Bak Dinitzen, cello

Præsentation: Max Artved

Rækken af danske og internationale solister, der har gæstet DiamantEnsemblet, vokser sæson for sæson. For det er en vigtig del af ensembles virke at præsentere sig med solister, der tilfører sammenspillet

nye aspekter – til glæde for både musikerne og publikum.

En gang hver sæson insisterer ensemblet dog på at præsentere sig uden solister. Koncerten indledtes med musik af Mozart – her arrangeret af Max Artved for obo og strygere efter fløjtekvartetten i C-dur (KV 285).

Herefter var der strygertoner af Niels W. Gade. Ensemblet havde valgt et senere værk fra den gode del af komponistens kammermusik, Sekstetten i Es-dur fra 1864.

Spohrs *Grand Nonetto* er blevet en fast del af DiamantEnsemblets repertoire.

Sponsorer: Siemens A/S, Oticon Fonden, Knud Højgaards Fond. Mediepartner: DR P2.

Alban Berg: Wozzeck

Operaintroduktion

mandag 1. december 2008

Operadramaturg Henrik Engelbrecht fortalte om Det Kongelige Teaters opsætning af Alban Bergs musikdramatiske fortolkning af Georg Büchners kyniske historie om den psykotiske antihelt Wozzeck og de ydmygelser, han udsættes for.

Oriental Mood: Muktalef

torsdag 4. december 2008

Fatma Zidan, vokal

Muhammed Ali, vokal og violin

Oriental Mood er et danskbaseret band med rødder i det arabiske. *Muktalef* betyder forskellig, og det er netop forskellige musikalske udtryk publikum oplevede denne aften. Klassisk inspireret sang fra den andalusiske tradition over salsaorientalsk, rock og arabisk bossa nova.

Den ægyptiske popstjerne, sangerinden Fatma Zidan gav et smukt

vidnesbyrd om, hvor følsom og overlegen sangteknik, der findes i denne del af verden. Ved koncerten optrådte også den unge violinist og sanger Muhammed Ali, også fra Ægypten. Repertoiret spændte fra orientalsk fusion, dance og pop mikset med original klassisk- og folkemusik fra Mellemøsten, krydret med egne kompositioner.

Andre arrangementer

Brunch

Storbyen og dens mennesker Bykvalitet, havnefronter og højhuse

lørdag 4. oktober 2008 i søren k
Forfatter og byrumsarkitekt Jan Gehl.
Københavns aktuelle udfordringer: Trafikpres, havneplaner og skyline drømme blev berørt. Udsigten fra Den Sorte Diamant inviterede også til en jordnær diskussion om planerne for at styrke Søren Kierkegaards Plads med nye byggerier og initiativer.

Musikalske genier Musikalsk byvandring blandt 1800-tallets klassiske komponister

lørdag 1. november 2008 i søren k
Forfatteren og ekspertten Mogens Wenzel Andreasen gav en underholdende og saglig musikhistorie fra Københavns guldalder, med indsigt i en hektisk og livlig periode i det Københavnske kunstliv. Samtidig udvidedes kendskabet til de ofte spraglede personligheder, der har skabt de klassiske værker, som er en vigtig del af vores musikalske kulturarv.

Circo Aereo i Bibliotekshaven Un Cirque plus juste

26.-31. august 2008

Jani Nuutinen, Finland/Frankrig

En time i professor Baltazars laboratorium

Den finske jonglør, Jani Nuutinen laver objektcircus. Hans kodeord er det minimale, total autonomi og tæt intimitet med publikum. Han var alene på scenen,

han er artisten, han er lysmand og han er musiker. Helt alene lader han tæppet gå for løvetæmmeren og hans vilde dyr, for jongløren, for poeten, alskens hjemmegjort mekanik og for den rene, helt enkle og lidt gale opfindertype.

Københavns Internationale Teater (KIT) i samarbejde med Det Kongelige Bibliotek og med støtte fra Kunstrådet, Københavns Kommune, Culturesfrance og EU Culture 2007.

Kulturnat 2008 i Diamanten

fredag 10. oktober 2008

Fra Den Sorte Diamants broer og balkoner genlød Atriet af storbypoesi. Kunstnere fyldte det spektakulært iscenesatte rum med sang, musik, videokunst og storbydigte.

Diamanten blev for en nat til

en by i byen. Et poetisk overflødheds-horn med alt fra videokunst, city slang, metropolrytmer, storbypop og vokalmusik à la den, der opstod blandt sorte i 1950'ernes amerikanske storbyer.

Man kunne komme bag kulissen i alle bibliotekets centre og høre husets mange eksperter fortælle om de enestående samlinger.

Medvirkende var bl.a. Nana Jacobi, Mette Moestrup og Doo Wop.

14. Bogseminar 24. oktober 2008:

Bogens verden på pietismens og oplysningens tid

Rækken af Det Kongelige Biblioteks årlige endagsseminarer med aspekter af bogens historie som tema begyndte i 1991. Der har været deltagelse både fra Sverige og Danmark, og en lang række af seminarbidragene foreligger trykt i danske og nordiske tidsskrifter. I år bestod programmet af følgende:

Ortodokse og pietisme i geistlige boksamlinger i Norge 1650-1750, ved Gina Dahl, dr.art.

Barokkens utrykkelige digtning og Hans Nordrups forfatterskab, ved Christina Holst Færch, ph.d.-stipendiat.

Forargelige bøger og farlige læsere – teologisk bogcensur i Danmark 1737-1747, ved Jesper Jakobsen, cand. mag.

Copyright og pirateri. Om tekstlig og retlig ustabilitet i 1700-tallet, ved Jens Bjerring-Hansen, ph.d.-stipendiat.

Præster, bøger og religiøs læsning i 1600- og 1700-tallets Danmark, ved lektor, dr.phil. Charlotte Appel.

Erhvervelser

Håndskriftafdelingen

Morten Nielsens 'dagbog'.

Håndskriftafdelingen har modtaget forfatteren Morten Nielsens 'dagbog', der består af notater og optegnelser fra årene 1939-41 med tilknyttede kommentarer og oplysninger af Morten Ruge, Halfdan Rasmussen, Mogens Krustrup og Tutti Lütken.

Optegnelserne, som den 17-årige forfatter selv på titelbladet har beskrevet som "En begavet ung Mands Levnet og Meningen. J.P. Jacobsen og Ewald i salig Ihukommelse", handler naturligt nok ikke mindst om glæderne og genvordighederne ved omgangen med det modsatte køn, men der er bl.a. også optegnelser ifm. den begyndende forfatterkarriere.

Optegnelserne er et for offentligheden hidtil ukendt og vægtigt supplement til kendskabet til Morten Nielsen.

Kort tid efter erhvervelsen af denne dagbog modtog Håndskriftafdelingen en anden vægtig samling af papirer efter Morten Nielsen fra dennes ven, senere professor Mogens Krustrup.

Det drejer sig bl.a. om 16 breve fra Morten Nielsen til Mogens Krustrup fra årene 1942-44. Endvidere udkast og manuskripter til en lang række digte med håndskrevne rettelser og tilføjelser, samt andre papirer i original eller kopi.

Komponistbreve

70 år efter sin død blev 200 breve til dirigenten Fr. Schnedler-Petersen sat til salg og er netop erhvervet af Håndskriftafdelingen.

Schnedler-Petersen (1867-1938) var fra 1909 til 1935 kapelmester i Tivolis Koncertsal og ledede om vinteren de såkaldte 'Palækoncerter' i Odd-Fellow-Palæet i Bredgade i København. Forud for engagementet i Tivoli var han fra 1905 kapelmester i Åbo i Finland og lærte Jean Sibelius at kende. Og han fik gennem sit mangeårige virke en meget stor berøringsflade med sin tids danske og internationale musikliv. Bl.a. var han gode venner med Carl Nielsen.

Blandt brevene kan nævnes 15 breve og brevkort fra Carl Nielsen, 5 fra Jean Sibelius, samt breve fra en længere række af danske komponister m.fl., herunder fra P.E. Lange-Müller, Poul Schierbeck og Knudåge Riisager. Også norske og svenske komponister og musikere er repræsenteret. Endelig er der også i samlingen 25 interessante fotografier.

*Komponist- og musikerbreve m.m.
til William Behrend*

Håndskriftafdelingen har erhvervet en stor brevsamling med egenhændige breve fra J.P.E. Hartmann, P.E. Lange-Müller, Carl Nielsen, Fini Henriques, Edvard Grieg, Christian Sinding, Georg Bandes, Johannes Jørgensen, Jeppe Aakjær og mange flere.

Samlingen består af et efterladt arkiv efter musikhistorikeren William Behrend (1861-1940) og omfatter 135 originale breve og brevkort fra perioden 1885-1935.

Materialet indeholder 3 egenhændige breve fra den gamle J.P.E. Hartmann (dateret 1892-95), et meget langt brev fra C.F.E. Hornemann, 5 lange breve fra P.E. Lange-Müller (bl.a. med dennes forklaring af arbejdsdelingen med Thomas Laub i forbindelse med tonesætningen af Københavns rådhusklokker), et sprudlende

brev fra Carl Nielsen med dennes referat af virakken omkring fejringen af hans 50-års fødselsdag, 3 lange breve fra Edvard Grieg (dateret 1895) og 4 breve fra Griegs hustru Nina (1922) med fyndige kommentarer til udgivelse af Grieg-biografier. Fra andre hjørner af musikmiljøet kan nævnes breve fra John Forsell, Tenna Frederiksen, Paul v. Klenau (2) og Christian Sinding (2).

Georg Brandes er repræsenteret med hele 9 breve, herunder et meget langt brev fra 1907 bl.a. om Brandes' syn på musik. Her er livlige breve fra så forskellige skikkelser som Knut Hamsun, Jeppe Aakjær, J.F. Willumsen, Harald Høffding, Johannes Jørgensen, P. Munch og Peter Nansen. I et gribende brev fra 1934 filosoferer Karin Michaëlis over udviklingen i Tyskland efter mødet med "Der Stürmer". Fra presseverdenen er der breve fra bl.a. M. Galschiøt, Henrik Cavling og Ekstra-Bladets legendariske redaktør Frejlif Olsen.

Musik- og Teaterafdelingen

Hovedværker af Per Nørgård overdraget til det Kongelige Bibliotek

Som et væsentligt supplement til bibliotekets omfattende samling af manuskripter af Per Nørgård har komponisten velvilligst overdraget manuskripterne til yderligere ni af sine hovedværker.

Det drejer sig bl.a. om 5., 6. og 7. symfoni, orkesterkoncerten *Terrain vagues*, violinkoncerten *Helle Nacht* og flere andre - alle sammen partiturer med mellem 25 og 45 minutters spilletid.

Denne samling - sammenholdt med bibliotekets store samling af Per Nørgårds andre nodemanuskripter, artikler og notater samt et omfattende avisud-

klipsarkiv - giver musikforskere og andre interesserede en enestående mulighed for studier i Nørgårds musik.

Samling af værker for orgel

Musik- og Teaterafdelingen har modtaget en samling af noder for orgel, såvel håndskrevne - nogle autografer - som kopier af manuskripter.

Det drejer sig om værker af danske komponister som Tage Nielsen, Leif Kayser, Flemming Weis, Svend-Ove Møller etc. samt udenlandske navne som G. Ligeti, Henk Badings, Peter Planyavsky og Aug. Fr. Kropfreiter.

Nye noder

Ludolf Nielsen: *Kildemarked. Sydsjællandske Rhapsodi*, op. 60 tilegnet Launy Grøndahl. Partitur og stemmer.

Hakon Børresen: *Thor kører til Jotunheim*. Episode for Orkester. Efter inspiration fra Johan Svendsen. Partitur og stemmer.

Gunnar Berg: *Sonate pour violon seul*, Melos II og Ar goat. Kopier af partiturer.

Nyt manuskript

Per Nørgård: *Erindringer om Vagn Holmboe* (1993). 9 håndskrevne sider

Boldhus Teatrets arkivalier i Dramatisk Bibliotek

Dramatisk Bibliotek har fået overdraget Boldhus Teatrets arkivalier og tekstsamling af såvel opførte som uopførte skuespil fra perioden 1965-2005. Samlingen omfatter 44 skuespil, hvoraf mange er i originalmanuskript og indeholder værker

af kendte forfattere som Leif Panduro, Klaus Rifbjerg, Poul Borum, Peer Hultberg og mange andre.

Blandt det modtagne er tillige en komplet samling med Boldhus Teatrets programmer (1965-2005) samt en komplet samling plakater fra samme periode.

Orientalisk og Judaistisk Afdeling

Boggave på 200 tyrkiske bøger

Hovedparten omhandler tyrkiske sprog, litteratur og politik i det 20. århundrede, i nogle tilfælde af kontroversielle forfattere. Gaven er skænket af tyrkologen Anne-Grete Øker, tidlige medarbejder i Orientalisk og Judaistisk Afdeling.

Håndskrevet mongolsk lovværk fra Tsakhar, Indre Mongoliet. *Tulergi golo be dasara jurgan-i tuwancibiyame dasaba kooli hacin-i b(ithe)*

Håndskrevet samling på mongolsk af 17 lamaistiske bønner og belærende skrifter fra det Indre Mongoliet. Håndskriftet er indbundet som en vestlig bog i kinesisk hæftestil med et tekstil omslag, der er trykt med et japansk-lignende mønster med en kærret.

Mongolsk udgave af det konfucianske værk *Daxue: Amba tacin bithe*. En relativ kort tekst med grundlæggende filosofiske principper i den ortodokse konfucianske tankegang. Er en del af de fire vigtige kanoniske tekster: *Daxue*, *Zhongyong*, *Lunyu* og *Mengzi*.

Seksbindsværk med gengivelse af indholdet af begravelsesmindestene fra Sui-dynastiet i Kina (581-618): (*Suidai muzhi minghuikao*), Beijing 2007.

Publikationer

Aktuelt fra Håndskriftafdelingen [juni, september 2008]. Elektronisk nyhedsbrev, der udkommer ti gange om året (jan.-juni, sept.-dec.). Aktuelt fra Håndskriftafdelingen findes via Nyheder på adressen <www.kb.dk>, hvorfra der også er mulighed for at tegne abonnement. Gratis.

Aktuelt fra Musik- og Teaterafdelingen [juni, august, oktober 2008]. Elektronisk nyhedsbrev, der udkommer hver anden måned. Aktuelt fra Musik- og Teaterafdelingen findes via Nyheder på adressen <www.kb.dk>, hvorfra der også er mulighed for at tegne abonnement. Gratis.

Fabritius, Elisabeth: *Anna Anchers pasteller*. Forlaget Vandkunsten. 2008. 96 sider. Ill. ISBN 978-87-7695-006-4. Kr. 249,-

Forskning på Det Kongelige Bibliotek. Årsberetning 2007. 2008. 52 s. Ill. ISBN 978-7023-019-3. ISSN 1603-694. Gratis.

Nielsen, Carl: *Works / Værker*
Published by The Carl Nielsen Edition,
The Royal Library/Udgivet af Carl
Nielsen Udgiven, Det Kongelige Bibliotek. Edition Wilhelm Hansen, Copenhagen. 1998ff.:

Kantate til Lorenz Frølich-festen; Kantate ved Studentersamfundets bygnings indvielse; Kantate ved Universitetets aarsfest, op. 24; Kantate til mindefesten i anledning af 250-aarsdagen for stormen paa København; Kantate ved Aarhus Landsudstillings aabnings-højtidelighed 1909. 2008. (*Section III Vocal music. Vol. 2*). Kr. 1099,20 (excl. moms)

Franz Neruda in memoriam. Prolog; Hymne til Mindefesten paa Niels

W. Gades 100-Aarsdag; Kantate ved Grosserer-Societetets Hundredaarsfest; Kantate ved Polyteknisk Læreanstalts 100 Aars Jubilæum; Hymne til Kunsten Kantate ved Foreningen til unge Handelsmænds Uddannelses 500-Aars Jubilæum; Digtning i Sang og Toner ved Svømmehallens Indvielse. 2008. 253 s. (*Section III Vocal music Vol. 3*).

Danske statsministre – i bladtegnerens satiriske streg. Red.: Steffen Heiberg og Claus Seidel. Museet for Dansk Bladtegnning, Det Kongelige Bibliotek. 2008. 255 s. Ill. Kr. 178,-

Diamanten. Kulturblad fra Det Kongelige Bibliotek. Red.: Lise Bach Hansen (ansvh.). 5. årg., nr. 2, 3. 2008. 24 s. Ill. ISSN 1399-6142. Kr. 20,-

Jacob A. Riis. Katalog [dansk]. Red.: Dag Petterson og Jens Erdman Rasmussen. 2008. 151 s. Ill. ISBN 978-87-7023-3. Kr. 179,-

Jacob A. Riis. Katalog [eng.]. Red.: Dag Petterson og Jens Erdman Rasmussen. 2008. 151 s. Ill. ISBN 978-87-7023-3. Kr. 179,-

Magasin fra Det Kongelige Bibliotek. Red.: Lotte Philipson. 21. årg. nr. 2. 2008. 78 s. Ill. ISSN 0905-5533. Kr. 125,- (abonnement), kr. 50,- (løssalg). Gratis for medlemmer af Diamantklubben – Det Kongelige Biblioteks Kulturklub.

Nyheder fra Orientalisk Samling [September 2008]. Elektronisk nyhedsbrev, der findes via Nyheder på adressen <www.kb.dk>, hvorfra der også er mulighed for at tegne abonnement. Gratis.

Forsiden: Opførelsen af Panthenon. Miniature malet af mesteren af Harley Froissart og mesteren af Vienna *Chroniques d'Angleterre* og måske en tredje. Ca. 1480. (Det Kongelige Bibliotek).

Bagsiden: Udsigten fra Det Sorte Diamant mod H.C. Ørstedsværket. Fot: Karsten Bundgaard, Det Kongelige Bibliotek.

